

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 1.4.2009
COM(2009) 156 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**v skladu s členom 18(3) Okvirne direktive o vodah 2000/60/ES o programih za
spremljanje stanja voda**

{SEC(2009)415}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

v skladu s členom 18(3) Okvirne direktive o vodah 2000/60/ES o programih za spremljanje stanja voda

1. UVOD

Z okvirno direktivo EU o vodah (ODV)¹, sprejeto leta 2000, je bila vzpostavljena podlaga za sodobno, celostno in ambiciozno vodno politiko v Evropski uniji, opredeljen pa je bil tudi jasan časovni razpored izvajanja, da bi uresničili cilje te direktive, z vmesnimi roki za izpolnitev posebnih nalog, kot so:

1. december 2003: prenos okvirne direktive o vodah v nacionalno zakonodajo (člen 24), opredelitev vodnih območij in vzpostavitev upravnih ureditev (člen 3);
2. december 2004: analiza obremenitev vodnih območij in vplivov nanje ter ekonomska analiza rabe vode (člen 5);
3. december 2006: vzpostavitev programov spremljanja za oceno stanja voda (člen 8);
4. december 2008: objava osnutkov načrtov upravljanja povodij za posvetovanje (člen 14);
5. december 2009: sprejetje načrtov upravljanja povodij (člen 13);
6. december 2012: najpoznejši začetek izvajanja programa ukrepov (člen 11);
7. december 2015: doseganje dobrega stanja površinske in podzemne vode (člen 4) ter prva posodobitev načrta upravljanja povodja.

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu „Za trajnostno upravljanje voda v Evropski uniji – Prva faza izvajanja Okvirne direktive o vodah 2000/60/ES“ in priloženi delovni dokument služb Komisije² iz marca 2007 vsebujeta pregled ciljev Direktive in povzetek rezultatov izvajanja prvih dveh zgoraj opredeljenih ukrepov.

To poročilo in priloženi delovni dokument služb Komisije³ sta bila pripravljena na podlagi člena 18(3) okvirne direktive o vodah, v skladu s katerim mora Komisija objaviti poročilo o napredku pri izvajanju člena 8 o spremljanju stanja voda iz okvirne direktive o vodah. To poročilo temelji na informacijah, ki so jih države članice na podlagi člena 15(2) okvirne direktive o vodah predložile do 22. marca 2007.

2. ZAHTEVE ZA SPREMLJANJE STANJA IZ OKVIRNE DIREKTIVE O VODAH

Pri okoljskih ciljih iz člena 4(1) okvirne direktive o vodah je določeno, da morajo države članice preprečiti poslabšanje stanja vseh teles površinske in podzemne vode ter praviloma do leta 2015 doseči dobro stanje. Poleg tega morajo z ustreznimi ukrepi postopno zmanjšati onesnaževanje s prednostnimi snovmi, ustaviti ali postopno odpraviti emisije nevarnih snovi ter obrniti kakršen koli naraščajoč trend onesnaževanja podzemne vode.

Države članice morajo v skladu s členom 8(1) okvirne direktive o vodah vzpostaviti programe spremljanja za oceno stanja površinske in podzemne vode, da se zagotovi skladen in izčrpen

¹ Direktiva 2000/60/ES, UL L 327, 22.12.2000, kakor je bila spremenjena.

² COM(2007) 128 konč. in spremni dokumenti SEC(2007) 362.

³ SEC(2009)415.

pregled stanja voda na vsakem vodnem območju. Te zahteve vključujejo spremljanje zavarovanih območij, kar zadeva stanje površinske ali podzemne vode. Programi spremljanja stanja so morali biti na podlagi člena 8(2) okvirne direktive o vodah pripravljeni za izvedbo do 22. decembra 2006. Rezultati spremljanja bodo ključni za ugotavljanje, ali je stanje vodnih teles dobro in katere ukrepe je treba vključiti v načrte upravljanja povodij, da se praviloma do leta 2015 doseže dobro stanje. Zato so natančni in zanesljivi rezultati spremljanja temeljni pogoj za ustrezno načrtovanje naložb v programu ukrepov.

V tem poročilu in priloženem delovnem dokumentu služb Komisije so predstavljeni rezultati analize informacij o programih spremljanja na podlagi okvirne direktive o vodah, ki so jih predložile države članice.

3. METODOLOGIJA ZA PREVERJANJE SKLADNOSTI

Komisija je pri analizi prejetih informacij uporabila več kazalnikov skladnosti. Metodološki pristop in podrobni rezultati analize so opisani v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije.

4. DEJSTVA IN PODATKI O PROGRAMIH SPREMLJANJA V DRŽAVAH ČLANICAH

Poročila držav članic o spremljanju kažejo, da je bilo za spremljanje površinske vode na podlagi okvirne direktive o vodah vzpostavljenih približno 57 000 merilnih postaj, za podzemne vode pa približno 51 000 merilnih postaj. Pri površinskih vodah je daleč največ merilnih postaj na rekah, na jezerih in v obalnih vodah pa jih je približno enako.

Pri površinskih vodah se več kot 26 000 merilnih postaj uporablja za nadzorno spremljanje, več kot 41 000 pa za operativno spremljanje ekološkega in/ali kemijskega stanja. Pri podzemni vodi se približno 31 000 postaj uporablja za nadzorno spremljanje kemijskega stanja, približno 20 000 postaj za operativno spremljanje, skoraj 30 000 merilnih postaj pa je namenjenih spremljanju gladine podzemne vode.

Pregled po državah članicah EU-27 kaže, da je največ merilnih postaj v Združenem kraljestvu (12 807 postaj), Italiji (8 311 postaj), Nemčiji (6 688 postaj) in na Danskem (6 085 postaj). Pri standardizaciji teh podatkov na območje, veliko 1 000 km², je gostota merilnih postaj daleč največja v Združenem kraljestvu (52 postaj) in na Irskem (44 postaj), medtem ko je v nordijskih državah, kot sta Finska (manj kot ena postaja) in Švedska (pet postaj) zelo majhna. Podatki se med državami članicami zelo razlikujejo. To je delno povezano z različnimi naravnimi značilnostmi, gostoto prebivalstva, rabo vode in nastalimi obremenitvami, vendar so na rezultate vplivali tudi različni koncepti, uporabljeni pri načrtovanju programov spremljanja, na primer pri izbiri merilnih postaj. Med tehnično oceno, ki jo je izvedla Komisija, je bilo ugotovljenih več vrzeli in pomanjkljivosti pri načrtovanju programov spremljanja, in te so povzete v nadaljevanju.

5. SKLEPI

5.1. Poročanje

O vzpostavitvi programov spremljanja stanja v skladu s členom 8 in Prilogo V k okvirni direktivi o vodah so poročale vse države članice, razen Grčije, ki ni predložila poročila, in Malte, ki ni poročala o programih spremljanja površinske vode. Poleg tega so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri posameznih vodnih območjih ali posameznih vrstah voda.

Države članice so poročila prvič predložile elektronsko prek evropskega informacijskega sistema za vode (WISE)⁴. Elektronska predložitev poročil prek sistema WISE se je izkazala za uspešno, pri čemer je do zdaj poročila po tej poti predložilo skupno 24 držav članic. Sistem WISE zagotavlja učinkovitejše in bolj racionalno poročanje ter že prinaša koristi v smislu preprečevanja dvojnega poročanja merilnih postaj.

Da bi zagotovili, da so predložena poročila jasna in celovita, je treba nekatere stvari še izboljšati. Jasno in celovito poročanje je temeljni pogoj, da lahko Komisija ustrezno analizira izvajanje. Dobri primeri jasnega poročanja so poročila Avstrije, Češke republike, Madžarske in Nizozemske.

5.2. Spremljanje

Na splošno je spremljanje v Evropski uniji dobro. V poročilih je bilo za spremljanje površinske in podzemne vode na podlagi okvirne direktive o vodah evidentiranih več kot 107 000 merilnih postaj. Pri površinskih vodah je daleč največ merilnih postaj na rekah (75 %), sledijo pa jim jezera (13 %), obalne vode (10 %) in somornica (2 %).

Na splošno se zdi, da so se določbe Priloge V k okvirni direktivi o vodah ter veljavne smernice za spremljanje površinske in podzemne vode uporabljale, čeprav je v nekaterih državah članicah še veliko možnosti za izboljšanje razumevanja in uporabe osnovnih konceptov nadzornega, operativnega in preiskovalnega spremljanja stanja.

Poročila iz Avstrije, Češke republike in Madžarske je mogoče navesti kot primere dobre prakse, ki dokazujejo jasen pristop k razvoju programov spremljanja na podlagi okvirne direktive o vodah. Poleg tega tudi poročila iz Irske in Združenega kraljestva kažejo precejšnja prizadevanja glede spremljanja, kar ustvarja zaupanje v rezultate spremljanja. Nazadnje je treba upoštevati tudi prizadevanja držav, ki so se EU pridružile leta 2007. Čeprav razvoj metod za ocenjevanje ekološkega stanja v Bolgariji in Romuniji nikakor še ni končan, so bili v skladu s koncepti okvirne direktive o vodah vzpostavljeni programi spremljanja, ki zlasti v Romuniji zagotavljajo celovito spremljanje.

Eden od ključnih elementov okvirne direktive o vodah je, da določa okvir, v katerem so upoštevane vse obremenitve in vplivi na vodno okolje ter v katerega so vključene zahteve druge ključne veljavne zakonodaje EU o vodah kot minimalni osnovni ukrepi. Z okvirno direktivo o vodah se zahteva spremljanje zavarovanih območij, zlasti za vodna telesa, ki se uporabljajo za odzemanje pitne vode, ter območja, namenjena varstvu od vode odvisnih habitatov in vrst. Vendar se v več primerih te posebne zahteve niso jasno vključile v programe spremljanja stanja na podlagi okvirne direktive o vodah. Programe, sprejete na Irskem, je mogoče posebej omeniti kot pozitivni primer pristopa k izpolnjevanju teh zahtev prek posebnih pod mrež za spremljanje. Vključevanje zahtev za spremljanje iz drugih direktiv v programe spremljanja stanja na podlagi okvirne direktive o vodah bi moralo zagotoviti koristi za učinkovitejše načrtovanje in dodeljevanje sredstev za spremljanje.

Kljub mednarodnim usklajevalnim mehanizmom, ki se uporabljajo na več mednarodnih vodnih območjih, je le nekaj držav članic, kot so Nemčija, Irska, Nizozemska, Romunija in Združeno kraljestvo, poročalo, da so jih uporabile pri vzpostavljanju programov spremljanja stanja. Države članice morajo za zagotovitev usmerjenega in ustreznega načrtovanja programa ukrepov na mednarodnih vodnih območjih usklajevati programe spremljanja stanja na vodnem območju, da se zagotovi celovita ocena obstoječih obremenitev in vplivov.

⁴ Glej <http://water.europa.eu/>.

Glavni cilj spremljanja je ocena stanja voda, pri čemer je najpomembnejša ocena ekološkega stanja površinske vode. Kot se je že pokazalo med postopkom interkalibracije⁵, je še vedno precej pomanjkljivosti pri razvoju metod biološkega ocenjevanja za opredelitev ekološkega stanja. Analiza predloženih informacij o programih spremljanja stanja kaže, da se na veliko vodnih območjih potrebne metode ocenjevanja za biološke elemente kakovosti še vedno ne uporabljajo. To velja zlasti za države, ki so se EU pridružile leta 2004 in leta 2007. Zelo pomembno je, da države članice dokončajo pripravo nacionalnih metod in si še naprej prizadevajo za interkalibracijo, da jo končajo do leta 2011, kot je sklenil Odbor za okvirno direktivo o vodah (delovni program za interkalibracijo 2008–2011). Zdaj poteka več raziskovalnih programov, od katerih se pričakujejo koristne informacije za dokončanje interkalibracije; eden od glavnih raziskovalnih programov je program WISER⁶.

Predloženih je bilo malo informacij o ravneh zaupanja in natančnosti vseh programov spremljanja ter zlasti metod ocenjevanja za ekološko stanje. Zato je težko oceniti, ali bodo programi spremljanja stanja ustvarili zadostno raven zaupanja in natančnosti za zagotovitev skladnega in izčrpnega pregleda stanja vodnih teles na vodnih območjih, ter na podlagi teh informacij sprejemati odločitve v zvezi s programom ukrepov. Z načrti upravljanja povodij, ki jih je treba pripraviti do konca leta 2009, bo zagotovljen celovit pogled na vodna območja v smislu obremenitev, vplivov, ocene stanja in ukrepov, kar bo Komisiji omogočilo usklajeno ocenjevanje rezultatov programov spremljanja stanja.

⁵ Glej Odločbo Komisije 2008/915/ES z dne 30. oktobra 2008 o določitvi vrednosti za razvrščanje po sistemih spremljanja stanja v državah članicah, ki so rezultat postopka interkalibracije, v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES; ta odločba je na voljo na spletni strani <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:332:0020:0044:SL:PDF>.

⁶ <http://www.wiser.eu>.